

PRØVETID

REGISSØR	THOR BEKKAVIK
NASJONALITET	NORGE
SPRÅK	NORSK
PRODUKSJONSÅR	2008
SPILLETID	1 T 13 MIN
SENSUR	11 ÅR
MANUS	THOR BEKKAVIK
PRODUKSJON	CARSTEN AANONSEN, INDIE FILM AS
SKUESPILLERE	STAALE, LINA, JEANETT, HALVAR
DISTRIBUSJON	ORO FILM/CCV AS
	FILMSTUDIEARK SKREVET AV INGRID DOKKA
KLASSETRINN	10. KLASSE, VIDEREGÅENDE
FAG	MEDIEFAG, SAMFUNNSFAG
EMNER	DOKUMENTARFILM, KRIMINALOMSORG

DETTE ER ET FILMSTUDIEARK UTGITT AV FILM&KINO. FOR Å BESTILLE BILLETTER TIL FILMEN TA KONTAKT MED DIN NÆRMESTE KINO

PRØVETID

Prøvetid er en film hvor vi treffer fire mennesker som skal, som et alternativ til fengselssoning, være med i et teaterprosjekt på Vardeteateret.

Vardeteateret ligger i Oslo, og her jobber Jo Skjønberg som kunstnerisk leder. Han og hans kollegaer arbeider med improvisasjonsteater og troen på teaterets legende virkning. Vardeteateret henvender seg mot grupper i samfunnet som er i en omstillingsfase. Ved å bruke teaterarbeidet som metode, er det meningen at de som deltar skal lære noe om kommunikasjonsprosesser, som kan være med på å skape mindre avstand og etablere dialoger på tvers.¹⁾

I filmen møter vi Line, Jeanett, Halvar og Staale - som er fire blant flere som skal lage en teaterforestilling sammen. Teaterstykket skal handle om hvordan takle tilværelsen etter soning. Blant de fire som filmen følger er det tre som soner dommer for besittelse og salg av narkotika samt en som soner for vold og drapsforsøk.

På Vardeteateret blir de møtt med respekt og to krav: Absolutt rusfrihet og absolutt ærlighet. Det skal vise seg etter hvert at det er akkurat disse to kravene som blir veldig vanskelige. Filmene konsentrerer seg mest om hvilke kamper de fire kjemper for å gjenvinne sin egen selvrespekt. Hvis du ikke tror på deg selv, er det heller ingen andre som gjør det.

SJANGER OG FORM

Prøvetid er en dokumentarfilm. Som sjanger legger dette noen føringer for filmen. Begrepene *dokumentarfilm*, *virkelighet* og *sannhet* henger tett sammen. "Seerkontrakten" er at i en dokumentarfilm skal vi kunne stole på det vi ser. Dokumentarfilm som sjanger har i seg flere underretninger. Vi kan putte reportasje-

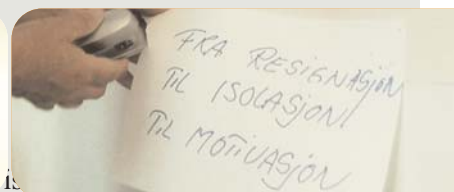
filmen, portrettet, den prosessorienterte filmen, den pedagogiske, opplysende og oppdragende filmen inn i denne sekkebetegnelsen. Gjennom filmhistorien har teoretikerne diskutert i hvilken grad dokumentarfilmen virkelig representerer en "virkelig" virkelighet - eller om ikke dokumentarfilmen er like fiksjonell som fiksjonsfilmen? I dag syntes ikke dette å være verken en særlig fruktbar eller interessant diskusjon. I dag råder en felles oppfatning av at ingen dokumentarfilm kan si noe eksakt om en "objektiv" virkelighet - men den kan fortelle mye om hvordan regissøren eller filmskaperen oppfatter *sin* virkelighet.

PRØVETID SOM DOKUMENTARFILM

Dette er regissøren Thor Bekkaviks første, lange dokumentarfilm. Tidligere har han laget tre kortfilmer og en kortere dokumentarfilm. Det som tidligere har preget Bekkaviks filmer er en sterk formbevissthet. I *Prøvetid* velger Thor Bekkavik trekk fra flere dokumentarfilmretninger, og finner det han synes passer best til sin film.

Prøvetid er et *filmportrett* av de fire hovedpersonene, med intervjuer og hvor de blir vist i sine ulike omgivelser. *Prøvetid* er også en *prosessdokumentar*, fordi filmen følger deltakerne gjennom ett konkret prosjekt. Dette er også en *performativ* dokumentarfilm, fordi handlingen er drevet av karakterene selv, gjennom hva de sier, gjennom dramaene som utspiller seg, fordi kamera er til stede over en lang periode. Det er ikke lagt til en styrende fortellerstemme i filmen (voice-over). På denne måten står seeren friere selv til å tolke det han/hun ser. Man kan si at *Prøvetid* i sin stil ligner på dokumentarretningen *direct cinema*, både en observerende og personlig måte å lage dokumentarfilm på. Retningen utviklet seg særlig i USA på fra slutten av 1950-tallet og nådde sitt høydepunkt på midten av 1970-tallet. De mest kjente filmskaperne innen denne retningen brødrene Albert og David Maysles.²⁾

I *direct cinema*-filmene er du som seer med som "flue på vegg", men filmskaperen forsøker ikke å skjule sin tilstedeværelse. I *Prøvetid* har filmskaperen gjort noen andre valg - og det kan være interessant å disku-

seeren fra den intense handlingen - samtidig som disse gir større dybde i opplevelsen av hvem karakterene i filmen er. I direct cinema er ville man brukt musikk hvis det naturlig hadde vært musikk i rommet, eller vist bilder hvis bildene ble lagt foran kamera.

Felles for *Prøvetid* og de klassiske direct cinema-filmene er at det brukes og må brukes tid på å fange opp relasjoner mellom mennesker. Det er først når filmens karakterer ikke merker at kamera er til stede, at de viser seg selv. De går fra å fremstille et ønsket bilde av seg selv til å være seg selv. Noen filmskaperne oppnår aldri dette med sine karakterer. Filmene blir overfladiske. Det betyr at man som filmskaper må være i besittelse av et sosialt talent og evne til å skape tillit - samt klare å forutse i en opptakssituasjon hvordan menneskene kan komme til å reagere og respondere på omgivelsene rundt seg. I disse prosessorienterte filmene er det jo karakterenes ulike indre og ytre drama som driver filmen videre. *Prøvetid* bærer preg av filmskaperen og teamet har opparbeidet stor tillit til de som deltar i filmen og med dette klart å fange mange viktige nyanser i kommunikasjonen mellom alle de involverte i teaterprosjektet.

VIRKEMIDLER

Prøvetid har to viktige virkemidler som ikke hører til filmens egentlige univers (det som er naturlig i omgivelsene av lyd, musikk osv.) Det er bruk av musikk og stillbildene i sort/hvitt. Her har filmskaperen valgt Kaada som filmkomponist og det er denne "sounnden" som er med på å styre filmens "farge og temperatur". De vakre stillbildene, portretter av hovedkarakterene, er med på å utdype flere sider ved dem, se skjønnheten i et slitent ansikt, sårheten, men også håpet og gleden. Musikken og stillbildene er med på å skape overganger og legge en ro i filmens tette handling.

SJANGER

Diskuter begrepet dokumentarfilm? Hvorfor er det ikke så interessant å snakke om i hvilken grad en film representerer en objektiv virkelighet eller ikke?

Forsøk å sammenligne *Prøvetid* med andre dokumentarfilmer som tar opp i seg sosiale tema. Hva er den største forskjellen på *Prøvetid* og den amerikanske regissøren Michael Moores filmer?

Hva og hvem er det som driver filmen fremover?

Hva er filmens hovedfokus? Å vise teaterforestillingen de holder på å lage, eller hva de selv går igjennom for å få til dette?

KRIMINALOMSORG

Undersøk hvor mange tilbud det finnes i Norge i dag. Bruk internett. Finn noen statlige og private tiltak.

Hva sier statistikken om kriminalitet og tilbakefall (til fengsel)?

Hva sier statistikken om rusmisbruk og antall innsatte i Norge i dag, som har dom pga av dette?

Diskuter sammenhengen mellom bakgrunn (oppvekstvilkår) og rus og vold.

Diskuter på hvilken måte man bør involvere seg når man ser at venner begynner å bli kriminelle?

Hvorfor er rusfrihet og ærlighet så viktige prinsipper for å kunne delta i Vardeteateret?

KRIMINALOMSORG

Hvorfor reagerte Line så sterkt på at de involverte ikke overholdt prinsippene om rusfrihet og ærlighet?

Prøv å forklare hvordan Halvar kunne snakke om nesten-drapet han var dømt for, uten å legge følelser i det. Hva er Jeanetts største sorg? Prøv å forklare hennes reaksjonsmønster opp mot dette, og særlig når hun møter motgang.

Hva er Staales største ønske her i verden? Hvorfor kan han kan få problemer med å komme dit han vil?

NOTER

- 1) Fra Vardeteaterets nettside: www.vardeteateret.org
- 2) Direct Cinema: Se gjerne filmen *Grey Gardens*, regi: Albert og David Maysles 1976 (USA, 94 min.). Andre kjente direct-cinematilmer av brødrene Maysles: *Gimme Shelter* (1970), *Meet Marlon Brando* (1965), *Salesman* (1968).

LINKER OG NETT

Les mer om filmen: www.provetid.no

Les mer om kriminalomsorg i frihet: www.krus.no, www.kriminalomsorgen.no